

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

LAUSUNTO

3.3.2025

**HE 204/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle aserikoksia koskevan sääntelyn muuttamiseksi,
hallintovaliokunta keskiviikko 5.3.2025 klo 11.15**

Lausuntopyyntönnä 24.2.2025

Suomen Ampumaurheiluliitto ry kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto hallituksen esityksestä HE 204/2024 eduskunnalle aserikoksia koskevan sääntelyn muuttamiseksi.

Suomen Ampumaurheiluliitto suhtautuu esitykseen yleisesti ottaen myönteisesti: myös me haluamme, että aserikollisuus vähenee Suomessa ja että lainsäädäntö pysyy tältä osin ajan tasalla muuttuvassa toimintaympäristössä. Esityksessä onkin nähdäksemme useita hyviä ehdotuksia.

Näemme kuitenkin yhden merkittävän riskin nykyisessä esityksessä liittyen rikoslain 41 luvun esitettyyn uuteen 3 §:ään koskien törkeää ampuma-aserikosta. Pykälän 1 momenttiin esitetään lisättäväksi uutta kvalifiointiperustetta koskeva 4 kohta, jonka mukaan törkeänä ampuma-aserikoksena tulisi rangaistavaksi se, että rikosentekijä pitää mukanaan ampuma-aselain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua ampuma-asetta järjestyksellään 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettulla yleisellä paikalla tai kulkuneuvossa ilman oikeutta sellaisen aseeseen hallussapitoon. Lisäksi törkeän ampuma-aserikoksen vähimmäisrangaistus muutettaisiin neljästä kuukaudesta kahdeksi vuodeksi vankeutta. Viimeksi mainitun muutoksen tavoitteeksi pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa mainitaan se, että varmistetaan niistä tuomittavien vankeusrangaistusten pääsääntöinen ehdottomuus.

Yhdessä nämä muutokset voivat johtaa kohtuuttomiin tilanteisiin liittyen erityisesti ampumaurheilua harrastaviin lapsiin ja heidän tukihenkilöihinsä.

Ampumaurheilua harrastaa Suomessa Ampumaurheiluliiton toiminnan piirissä lähes 30 000 harrastajaa, joista nuorimmat ovat noin 6-vuotiaita. Ensimmäinen kilpailusarja on 8-vuotiaille. Junioritoiminta on ampumaurheilussa merkittävää, vaikka ampuma-aselain myötä alle 15-vuotiaalle ei voida myöntää aselupaa tai rinnakkaislupaa lapsen harrastuksessa käyttämään aseeseen.

Esitettyjen lakimuutosten myötä voisi syntyä kohtuuttomia tilanteita liittyen siihen, että törkeään ampuma-aserikokseen katsottaisiin syyllistyneen henkilön, joka on kuljettanut ampumaurheilua harrastavaa lasta tämän harrastukseen tai harrastuksesta. Tällainen tilanne voi syntyä puhtaasti tietämättömyydestä, jos tilapäisesti joku muu kuin se henkilö, jolla on lupa lapsen harrastuksessaan käyttämään aseeseen, on vienyt lasta harjoituksiin tai kilpailuihin.

Tämä ei varmastikaan ole muutoksen todellinen tarkoitus. Aserikostyöryhmän mietinnön lausuntokierroksella saadut palautteet eivät kuitenkaan ”antaneet jatkovalmistelussa aihetta työryhmän ehdottaman pykälän muuttamiseen, sen perusteluja on eräiltä osin täydennetty”. Nähdäksemme hallituksen esityksessä ei ole kuitenkaan riittävällä tavalla tuotu asiaa esiin myöskään säännöskohtaisissa perusteluissa (osio 7.1).

Asian sääntely ja huomattavan ankara kriminalisointi edellyttää tarkkuutta ja sen varmistamista, että tavoiteltavan ennaltaestävyyden lisäksi täysin sivulliset eivät tulisi kärsimään merkittävästi.

Perusteluissa todetaan nykyisellään muun muassa, että ”pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaisen kvalifiointiperusteen soveltaminen ei edellyttäisi sitä, että mukana pidettävää ampuma-asetta on tarkoitus käyttää rikollisiin tarkoituksiin tai että sellaisen käytön vaara on olemassa”. Edelleen perusteluissa annetaan esimerkkejä joistakin lieventävistä seikoista, jotka ”voivat puhua sen puolesta, että 1 momentin 4 kohdan mukainen rikos kokonaisarvioinnissa kuitenkin katsotaan perusmuotoiseksi ampuma-aserikokseksi.” Tällaisina esimerkkeinä mainitaan kuitenkin vain henkilön aseluvan voimassaolon äskettäinen päättymisen, patruunoiden puuttuminen tai aseiden toimintakelvottomuus. Tämä rakenne ei edistä oikeusvarmuutta eikä ennustettavuutta.

Siksi katsommekin, että esitystä tulisi muuttaa joko perustelujen tai mieluummin varsinaisen pykälän osalta siten, ettei alle 15-vuotiaan ampumaharrastajan harrastustoimintaan liittyvässä tapauksessa voitaisi katsoa kuljettajan syyllistyneen törkeään ampuma-aserikokseen.

Lisäksi ehdotamme harkittavaksi, tulisiko ehdotetun kvalifioinnin koskea esimerkiksi vain yhden käden käsiaseita, jotka ovat varmastikin kohde enemmän kuin pitkät käsiaseet kuten haulikot ja kiväärit.

Toisena mahdollisena kehityskohtana nostamme esiin mahdollisen riskin siitä, että törkeään ampuma-aserikoksen vähimmäisrangaistuksen korottaminen voi johtaa yleisen oikeustajun vastaisiin tilanteisiin, kun rangaistusta suhteutetaan esimerkiksi muista väkivaltarikoksista annettuihin rangaistuksiin. Kuten tunnettua, aseet itsessään eivät yleensä aiheuta rikoksia vaan niiden käyttäjät.

Työryhmän hallitusohjelmakirjaukseen perustuva ehdotus törkeään ampuma-aserikoksen vähimmäisrangaistuksen korottamisesta tarkoittaisi sitä, että kyseisestä rikoksesta tuomittaisiin jatkossa pääsääntöisesti ehdoton vankeusrangaistus. Yleisen oikeustajun vastaista voi olla, jos ”aseiden taskussa pitämisestä” eli jonkinlaisesta mahdollisesti teoreettisen vaarapotentiaalinen aiheuttamisesta saa kovemman rangaistuksen kuin toteutetusta väkivallanteosta, vaikkapa pahoinpitelystä tai raiskauksesta. Tähän liittyen esityksessä mainitaan perusteluna tällaisen riskin vähäisyydelle erot näiden rikosten rangaistusasteikkojen yläpäässä. Laissa oleva rangaistusasteikko ja tosiasiallinen oikeuskäytäntö annettujen rangaistusten pituuksissa ovat kuitenkin eri asioita.

Muilta osin hallituksen esityksessä olleita muutosehdotuksia voidaan Ampumaurheiluliiton näkemyksen mukaan pitää perusteltuina eikä meillä ole huomautettavaa niihin.

Helsingissä 3.3.2025

Antti Hannula
Suomen Ampumaurheiluliiton varapuheenjohtaja, asianajaja